

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพการบริหารงาน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของการบริหารงานสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับ พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ได้จากการสังเคราะห์จากแนวคิดของนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งครอบคลุม พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปพฤติกรรมภาวะผู้นำเป็น 6 ด้าน คือ 1) พฤติกรรมด้านการมุ่งประสงค์ 2) พฤติกรรมด้านการทำงานเป็นทีม 3) พฤติกรรมด้านการมอง การณ์ไกล 4) พฤติกรรมด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรม 5) พฤติกรรมด้านการวางแผน และ 6) พฤติกรรมด้านการมุ่งสัมพันธ์เป็นรายคน และประสิทธิภาพการบริหารงานสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตามภารกิจแนวปฏิบัติงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาโดยตรง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการ บริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 132 แห่ง รวมจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 322 คน ใช้วิธีการจำแนกเป็นชั้นการกำหนดกลุ่ม ตัวอย่างโดยใช้ตารางการกำหนดขนาดตัวอย่างของเครชชีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 4 ตอน จำนวน 100 ข้อ สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การหาค่า T-test และค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวนตามข้อมูลทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและมีอายุมากกว่า 41 – 50 ปีขึ้นไป ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมา ปริญญาโท ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป ตำแหน่งหน้าที่ พบว่า เป็นครูผู้สอน รองลงมาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 21 – 30 ปี

2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือพฤติกรรมด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรม รองลงมาคือพฤติกรรมด้านการทำงานเป็นทีม พฤติกรรมด้านการมองการณ์ไกล พฤติกรรมด้านการมุ่งประสงค์ พฤติกรรมด้านการมุ่งสัมพันธ์ ราชบุคคล และน้อยที่สุด คือพฤติกรรมด้านการวางแผน

2.1 พฤติกรรมด้านการมุ่งประสงค์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมด้านการมุ่งประสงค์อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน รองลงมาคือผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น และน้อยที่สุด คือผู้บริหารวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการเพื่อกำหนดจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา

2.2 พฤติกรรมด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมด้านการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบโครงการในรูปของทีมงาน รองลงมาคือผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบโครงการในรูปของทีมงาน ผู้บริหารแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตาม ผู้บริหารให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน เพื่อร่วมงาน และผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทีมงานมีอิสระในการปฏิบัติงาน และน้อยที่สุด ผู้บริหารพัฒนาทีมงานให้มีความรู้เพิ่มเติม

2.3 พฤติกรรมด้านการมองการณ์ไกลพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมด้านการมองการณ์ไกลอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือผู้บริหาร ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอดสาหวิริยะ รองลงมาคือผู้บริหารยอมรับการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหาร มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการบริหาร และน้อยที่สุดคือผู้บริหารใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์

2.4 พฤติกรรมด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมด้านการมีคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 2 ด้าน คือด้านผู้บริหารรักษาความลับของผู้ร่วมงานและผู้บริหารกล้าแสดงความรู้สึกชอบต่อการกระทำและการตัดสินใจ และอยู่ในระดับมาก จำนวน 6 ด้าน คือผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ผู้บริหารมีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวม และผู้บริหารมีความซื่อสัตย์สุจริต และและน้อยที่สุดคือผู้บริหารตัดสินใจโดยใช้เหตุผลและคุณธรรม

2.5 พฤติกรรมด้านการวางแผน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมด้านการวางแผน อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือผู้บริหารมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบงานได้อย่างเหมาะสม รองลงมา คือผู้บริหารมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารวางนโยบาย และกำหนดแผนปฏิบัติการ ผู้บริหารกำหนดแผนการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามแผน และผู้บริหารสามารถกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดผลสำเร็จตามแผนปฏิบัติการ และและน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารได้ศึกษานโยบายของหน่วยเหนือและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลในวางแผน

2.6 พฤติกรรมด้านการมุ่งสัมพันธ์รายบุคคล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมด้านการมุ่งสัมพันธ์รายบุคคลอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการพัฒนา อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานได้พัฒนาในรูปแบบต่างๆ ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานโดยคำนึงถึงความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล และ ผู้บริหารกระจาย

อำนาจให้ผู้ร่วมงานรับผิดชอบและตัดสินใจด้วยตนเอง และน้อยที่สุดคือผู้บริหารกระจายอำนาจให้ผู้ร่วมงานรับผิดชอบและตัดสินใจด้วยตนเอง

3. ประสิทธิภาพการบริหารงาน สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับสูง รองลงมาคือด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป และน้อยที่สุดท้ายด้านการบริหารวิชาการ

3.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือมีระเบียบว่าด้วยการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาอยู่ในระดับสูง รองลงมาคือการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนสอดคล้องกับสาระมาตรฐานการเรียนรู้ และการส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลาย และอันดับสุดท้ายคือการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ

3.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีอยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ การเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการ และใช้งบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของเงินที่ได้รับจัดสรรและการรับและจ่ายเงินอุดหนุนทั่วไปตามแนวปฏิบัติการใช้งบประมาณงบบุคลากร และน้อยที่สุดคือเครือข่าย ชุมชน ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.3 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือการส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชาประพฤติตามระเบียบวินัย จรรยาบรรณของวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา และการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน รองลงมาได้แก่ การส่งเสริม สนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับความก้าวหน้าในวิชาชีพ และดำเนินการเสนอขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และน้อยที่สุดคือประเมินผลการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือการส่งเสริมการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยและวินัยนักเรียน และการจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และน้อยที่สุดคือส่งเสริมให้บริการการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย

4. การทดสอบสมมติฐาน

4.1 ระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณา พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับมากทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับ ประสิทธิภาพการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมีการปรับตัว เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ท่ามกลางกระแส ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขการปรับเปลี่ยนการแข่งขันเพื่อสร้างข้อได้เปรียบ และความ มุ่งมั่นของสังคมที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว รุนแรง และมีความหลากหลายซึ่งส่งผลกระทบต่อวงการ วิชาชีพ โดยเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนบริบทและ โครงสร้าง ของการบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำ แบบมุ่งประสงค์ การทำงานเป็นทีม การมองการณ์ไกลรวมทั้งมีคุณธรรมและจริยธรรม มีการวางแผนในการทำงานที่ดีและมุ่งสัมพันธ์รายบุคคลกระจายอำนาจให้ผู้ร่วมงานรับผิดชอบและ

ตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรานี มหะศักดิ์านภาพ (2546 : 71) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิญโญ คชศิลา (2543 : 75-76) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของศึกษานิเทศก์อำเภอที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ระดับภาวะผู้นำของศึกษานิเทศก์อำเภอโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และแบบภาวะผู้นำของศึกษานิเทศก์อำเภอที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ ได้แก่ ภาวะผู้นำที่เน้นด้านการมุ่งสัมพันธ์เป็นรายคน ดังที่ อานันท์ ปันยารชุน (2543 : 27) ได้กล่าวว่า ผู้นำไม่ใช่ผู้ที่จะนำผู้อื่น แต่ผู้นำที่ดีคือผู้ที่ผู้อื่นอยากเดินตามและการที่จะเป็นผู้นำได้ และมีความยั่งยืนจะต้องมีความรู้สึกรับผิดชอบ ควรไม่ควร โดยสิ่งที่จะควบคุมพฤติกรรม การกระทำของตนเองได้ดีที่สุด นั่นคือ คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยวุฒิ จุฑาพันธ์สวัสดิ์ (2545 : 12) กล่าวว่า ผู้นำคือผู้ที่มีความสามารถในการชักจูง โน้มน้าวให้ผู้อื่นปฏิบัติตามในสิ่งที่ตนต้องการ ทั้งนี้ผู้นำจะต้องเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบและเป็นผู้มีอำนาจในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ดังที่ เซอร์จิโอวานนี (Sergiovanni, 1982 อ้างถึงใน ปิยะนาค บุญมีพิพิธ, 2545 : 25) ได้เสนอภาวะผู้นำที่มีคุณภาพ 10 ประการ (The 10 - p Model of Quality Leadership) คือ 1) การมุ่งประสงค์ 2) ความจำเป็นพื้นฐาน 3) การมองการณ์ไกล (Perspectives) 4) การวางแผน 5) มีหลักการ (Principle) 6) หลักในการทำงาน (Platform) 7) หลักการปกครอง (Politics) 8) ความยืดหยุ่น 9) การบริหารคน (People) 10) ความรักองค์กร (Patriotism)เช่นเดียวกับ ฟีดเลอร์ (Fiedler, 1987 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2544 : 87) ได้ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยผู้นำตามสถานการณ์ 3 อย่างที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของผู้นำ คือ 1) ความสัมพันธ์ของผู้นำกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา 2) โครงสร้างของงาน 3) อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ ทิชชีและเดวานน่า (Tichy and Devanna, 1986 อ้างถึงใน อภิวรรณ แก้วเล็ก, 2542 : 16) ได้อธิบายว่าคุณลักษณะของผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ จะเป็นดังนี้ 1) เป็นผู้มีการเปลี่ยนแปลง 2) เป็นคนกล้าและเปิดเผย 3) เชื่อมั่นในคนอื่น 4) ใช้คุณค่าเป็นแรงผลักดัน 5) เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต 6) มีความสามารถที่จะเผชิญกับความซับซ้อน 7) เป็นผู้มองการณ์ไกล แฮร์ริส (Harris, 1989 อ้างถึงใน อภิวรรณ แก้วเล็ก, 2542 : 16) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพมีดังนี้ 1) ให้ผู้ตามมีอิสระในการทำงานและส่งเสริมให้ผู้ตามได้พัฒนาตนเอง 2) มีความเป็นมิตรกับผู้ตาม 3) เป็นแบบอย่างของความซื่อสัตย์ ความยุติธรรมและมีมาตรฐานสูงในการปฏิบัติงาน 4) ช่วยผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุน ยกย่อง ขอมรับ และเปิดใจกว้าง 5) แสดงให้เห็นว่ามีความเชื่อมั่น กระตือรือร้น ตระหนักในศักดิ์ศรีของบุคคล และมี

ความภาคภูมิใจ จึงเป็นเหตุผลให้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหาร ได้บริหารงานสถานศึกษาด้านการบริหารงานบุคคล โดยการส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชา ประพฤติตามระเบียบวินัยจรรยาบรรณของวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาและการดำเนินการ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน การบริหารด้านการบริหารงบประมาณ โดยมี ทิศทางการบริหารโดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ที่ชัดเจน ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยการส่งเสริมการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่ เหมาะสมของนักเรียน และด้านการบริหารวิชาการ โดยมีระเบียบว่าด้วยการวัดผลและประเมินผล ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภิรมย์ โชติแดง (2543 : 123) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัย การบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา 5 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษาอยู่ใน ระดับมาก ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับสูง ปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ได้แก่ ปัจจัยการบริหารด้านภาวะผู้นำ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อเนก กลิ่นฟุ้ง (2544 : 63) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพความเป็นผู้นำของผู้บริหาร กับการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า คุณภาพความเป็นผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุก ด้าน คือ ความรักองค์การ การบริหารบุคคล ความจำเป็นพื้นฐาน การวางแผนหลักในการทำงาน หลักในการปกครอง มีความยืดหยุ่น การมองการณ์ไกล มีจุดประสงค์ (เทียน ทองแก้ว, 2545 : 35) การบริหารที่ดีนั้น ย่อมจำเป็นต้องอาศัยหัวหน้างานหรือผู้บริหารที่ที่มีความเป็นผู้นำที่ดี มีคุณสมบัติ และลักษณะของผู้นำที่ดี และแสดงพฤติกรรมผู้นำอย่างเหมาะสมด้วย เพราะผู้นำนั้น เปรียบประดุจ ดวงประทีปขององค์กร ฉะนั้น ผู้นำย่อมเป็นหลักสำคัญยิ่งของหน่วยงานต่อผู้ได้บังคับบัญชา ต่อ ผลงานอันเป็นส่วนรวม คุณภาพและคุณลักษณะของผู้นำ ย่อมมีผลสะท้อนต่อวิธีการปฏิบัติงาน ดังที่ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2540 : 95) กล่าวไว้ว่า ผู้นำ คือ ผู้ที่มีอิทธิพลในทางที่ถูกต้องต่อการ กระทำของผู้อื่นมากกว่าคนอื่น ๆ ในองค์กรหรือกลุ่มที่เขาปฏิบัติงานอยู่ เป็นผู้ซึ่งใช้อิทธิพลในการ

กำหนดเป้าหมายหรือการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายโดยได้รับการเลือกตั้งจากกลุ่มเพื่อให้เป็นผู้นำหรือหัวหน้า เช่นเดียวกับ ถวิล มาตรฐาน (2542 : 7) ผู้นำ คือบุคคลสำคัญในการดำเนินงานองค์กรต่างๆ ทั้งองค์กรรูปนัย (Formal Organization) และองค์กรอรูปนัย (Informal Organization) เป็นผู้ที่มีอิทธิพลที่จะนำหรือร่วมปฏิบัติงานกับผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้อื่นให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ผู้นำ (Leader) จะต้องนำ (Lead) ผู้ตาม (Follower) ปฏิบัติงานให้บรรลุจุดประสงค์ขององค์กรที่กำหนดไว้ เคท เดวิท (Keit, Davis, 1972 : 102 - 104 อ้างถึงใน พรณี แฉงเครือ, 2549 : 23) ได้เสนอคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่ดีมีประสิทธิภาพจะต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้ 1) มีความเฉลียวฉลาด สามารถจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชา และมีประสบการณ์เหนือผู้อื่น 2) มีวุฒิภาวะทางสังคม มีอารมณ์มั่นคงมีความเชื่อมั่นในตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นโดยตัดสินใจอย่างมีเหตุผล 3) มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีความมุ่งมั่นและมีความเพียรพยายามที่กระทำการใดๆ ให้สำเร็จ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค 4) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ความเป็นกันเอง และเป็นผู้ที่มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร เป็นผู้ที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา ก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดี ประสิทธิภาพขององค์กรขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะและสภาพขององค์กร ซึ่งต้องดูจากตัวแปรหลายตัวและอาศัยหลักเกณฑ์หรือตัวชี้วัดความสำเร็จหลายตัว ทั้งนี้องค์กรสามารถกำหนดรูปแบบประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ได้ตามความเหมาะสม จึงเป็นเหตุผลให้ประสิทธิผลการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับสูงทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีพฤติกรรมในการบริหารงานที่ความสัมพันธ์กับในทุกด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เมธา วิทยาคม (2540 : ง) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของศึกษานิเทศก์อำเภอเกี่ยวกับบรรยากาศองค์กรของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอเขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของศึกษานิเทศก์อำเภอเกี่ยวกับบรรยากาศองค์กรของสำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอเขตการศึกษา 12 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบรรยากาศแบบแจ่มใส อิสระ และควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิภา แก้วศรีงาม (2530 : 114 - 115 อ้างถึงใน พรณี

แดงเครือ, 2549 : 35 - 36) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของผู้นำว่า ผู้นำไม่ใช่เป็นเพียงหัวหน้ากลุ่มธรรมดาๆ แต่เป็นผู้ที่สามารถชักจูงและโน้มน้าวให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามตน เพื่อไปสู่จุดหมายที่ได้วางไว้

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากการค้นพบของงานวิจัยที่พบว่า ภาวะพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีระดับการแสดงผลภาวะผู้นำอยู่ในระดับสูงมากทุกด้าน โดยพฤติกรรมการมีคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับสูงมากเป็นอันดับแรก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรนำข้อมูลนี้ไปวางแผนในการบริหารจัดการด้านบุคลากร โดยยึดหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาล พร้อมทั้งครองคน ครองตนและครองงาน

1.2 จากการค้นพบของงานวิจัยที่พบว่าประสิทธิผลการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับสูงเป็นอันดับแรก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรนำข้อมูลนี้ไปวางแผนในการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ยึดหลักการการทำงานเป็นทีม และด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงาน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา

2.2 ควรศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน